

Ege Yazgan

Arkitera Seyahat Bursu 2024

“Zamansız Mimarlık”

Merhaba Arkitera!

Ben Ege Yazgan. Kendimi tanıtan kısa çekimde biraz olsun kendim hakkında bahsedebildim, ondan buraya tekrar kısaca ekleyebilirim.

Geçtiğimiz sene Endüstri Ürünleri Tasarımı lisans programından mezun oldum. Bu programdan mezun olurken bana kattıklarına minnettardım fakat bir yandan da daha büyük ölçeklere olan ilgimi görmezden gelemiyordum. Uzun yıllardır ilgilendiğim mimari fotoğraf, kent ve mimarlık tarihi araştırmalarım ile bir mimarlık ofisinde çok uzun bir süre de olmasa da edindiğim deneyimler bana daha farklı ölçeklerde çok disiplinli çalışabilmem için cesaret verdi. Bu sene kabul edildiğim AURA İstanbul Mimarlık ve Kent Araştırmaları Akademisi de bu geçmişimi bir düzene sokma, çerçevelenmiş bir eğitim/deneyim içerisinde formalize etmeme yardımcı oldu. Bundan dolayı Endüstriyel Tasarım, Kentsel Tasarım ve Mimarlık ölçekleri arasında gidip-gelen akademik ve profesyonel geçmişim bana tüm bu alanlarda zihnimin benzer kısımlarını çalıştırdığımı, tek farkın ölçekler olduğunu ve tasarımın her zaman aslolan kavuşturucu olduğunu fark etmemi sağladı. Şimdi buseneki tema ile ilgili bana hatırlattıklarını, düşündürdüklerini ekleyebilirim.

“Zamansız Mimarlık”. Aslında mimarlığın(ve de tasarımın) zamansız olması gerekmiyor mu? Bizim iyi tasarımdan, iyi mimarlıktan bahsederken aldığımız parametrelerden biri, belki de en önemlisi “zamansızlık” değil miydi?

Pek iyi hatırlıyorum, üniversite yıllarının sonlarına doğru bir atölyeye katılmıştık. Orada bazı ürünlerin fotoğrafları vardı. Onlara sıfatlar eklememiz, veya başka bir deyişle semantik kodlamamız istenmişti. Bunlardan kimisine “güçlü” kimisine “kırılgan” kimisineyse “dinamik” diye adlandırıp ilerlemiştik. Fakat bir objeye “zamansız” dediğimizi hatırlıyorum. Bu zamansız diye kodladığımız ürün bir Ray-Ban gözlüğüydü. Hakikaten de bu gözlüğe baktığımda bunun tam hangi yıllarda tasarlandığını çözemediğim gibi şimdi taksam da, belki 40 yıl önce taksam da yine güncel duracağını düşündüm. İşte karşımda hakikat vardı.

Daha sonra bununla ilgili tekrar düşündüm. Düşündüm ki bu benzer hakikati bulma anını başka ölçeklerde nasıl bulabilirim?

Daha sonra bununla ilgili tekrar düşündüm. Düşündüm ki bu benzer hakikati bulma anını başka ölçeklerde nasıl bulabilirim?

Bir süre sonra hatırladım ki üniversite yıllarımın başında “Tasarım ve Teknoloji Tarihi” derslerini almıştım. Bu derste İlkçağlardan geç Modernist 70’li yıllara dek tasarım tarihi hakkında belki de bu dersi alan birçok kişinin temelini oluşturan çok değerli bilgiler öğrenmiştik. Bu derste beni en çok şaşırtan neydi diye düşündüğüm de ise çok yakın cevaplar olsalar da buhar makinelerinin nasıl çalıştığı ya da Friedrich’in “Bulutların Üzerine Yolculuk” eseri değildi. Beni en çok şaşırtan Villa Savoye’un nasıl ve hangi teknolojiyle 1929 yılında tamamlandığıydı.

Elbette şimdi baktığımızda 1929 böyle yapılar ve tasarımlar için çok da erken bir yıl değil bile, üstelik bundan daha erken yapılmış fakat zamanının çok ötesinde görünen birçok yapı da var. Fakat Villa Savoye’u ilk gördüğüm zaman buranın hala ne kadar güncel, ne kadar taze ve ilgi çekici durduğunu görüp şaşırdığımı hatırlıyorum. Bu elbette zamanın materyalleri, yapım teknolojileri, idealleri, ekolleri ve geri kalan her şeyi, ruhu hakkında yeteri kadar bilgilenmemiş biri olarak yaşadığım durumdu.

Peki, o zaman “zamansız” tasarlamak ne zaman başladı? Ne zaman ilk tasarımların zamansızlaşması istendi?

Bu soruya cevap olarak herhalde her ortalama üstü Mimarlık ve Tasarım fakültesi öğrencisi benzer cevapları verecektir: erken modernistler, endüstriyalizm ve yüzyıl dönüşü. Artan endüstriyalizme karşı olarak Arts&Crafts’çılar, Art Nouveau ve daha sonra Ekspresyonistler, Fonksiyonalistler ve süsleme karşıtları. Şimdiki 21.yüzyıl yaşamımızın her anını, her rutinimizi bu kadar derinden etkileyen yüzyıl dönüşü ve 20.yüzyıl başında neler oldu? Bu kadar büyük bir paradigma haline gelmiş, artık istesek de parçalayamadığımız, o olmadan ne olurdu ya da olmayabilir miydi diye düşünürken bile aklımızın sınırlarını zorladığımızı hissettiğimiz Modernizm.

Kişisel olarak da son 2-3 yılımı etkilemiş, hatta rüyalarımın dahi girmiş erken modernistler. Tam olarak ne oldu diye yine soruyorum. Cevabı için onbinlerce kaynak var ve sanıyorum ben biraz da olsa fikir sahibiyim. Fakat bunun, **bu hepimizden ve her şeyden olmasa da çoğu şeyden büyük ve böylece biraz da korkutucu olan sistemin esaslarına, temellerine, mütevazi başlangıçlarına inebilir miyim? Bunu daha az korkutucu görebilir miyim?**

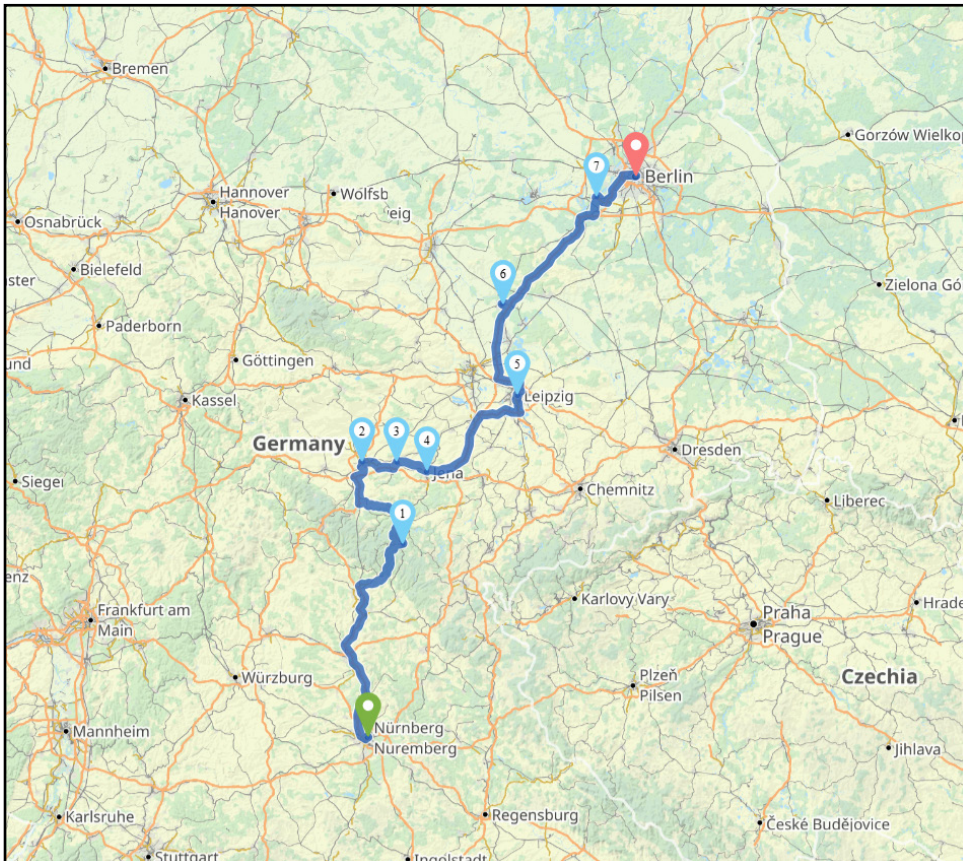
Bu düşüncelerle seyahat planımı hazırlamaya başladım. Bu planda göz önünde tutmam gereken en önemli etken coğrafya olacaktı. Erken modernistlere dair ABD de dahil olmak üzere birçok ülke ve bölgede rota planı oluşturulabilir fakat hem bu bursun sınırları, hem de bazı coğrafi faktörler bunu engelleyebilirdi. Bundan dolayı rotamı bazı grupların ve akımların kurumlaşabildiği, yayın çıkarabildiği ve hatta okullaşabildiği Orta Avrupa'da oluşturmaya karar verdim.

Orta Avrupa'da ise fazlaca stereotipik olacağından dolayı ilk aklıma gelmeyen, veya aklıma getirmeye cesaret edemediğim Bauhaus aklıma geldi. Evet, Bauhaus mimarlık tarihinin belki de en önemli, en bilinen ve en çok araştırılmış bölümlerinden biri. **Peki bunu tekrar keşfedebilir miyiz? Buranın esaslarına, ilk mezunlarının ya da eğitimcilerinin tasarladığı yapılara, verdikleri eserlere tekrar bakabilir miyiz? Bu eserler aslında ne kadar biliniyor? Aslında mimarlık tarihinin üzerine en çok düşünülmüş tartışılmış okulu Bauhaus hakkında ne kadar biliyoruz?**

Araştırdıkça ve o bölgeleri daha önce ziyaret etmiş kişilerle konuştuğunda bu bölgelerdeki küçük küçük şehirlerin aslında Bauhaus tarihi için ne kadar önemli olduğu ve görece küçük kasabalarda dahi korunabilmiş ne değerli Bauhaus yapıları olduğunu fark ettim. Kısıtlı zamanı da göz önünde bulundurunca karşıma şöyle bir "**Bauhaus Patikası**" ortaya çıktı:

Kuzey Bavarya(Franconia Bölgesi), Tübingiya, Saksonya, Saksonya-Anhalt, Brandenburg ve Berlin eyaletleri.

Burada zaman kısıtlı olacağından dolayı gidilecek şehirleri şöyle haritaladım:

Bu rotadaysa bulundurduğu önemli yapılar ve konumlarına göre şehirleri listeledim:

1. **Nürnberg**(Ulaşım için başlangıç noktası)
2. **Probstzella**
3. **Erfurt**
4. **Weimar**
5. **Jena**
6. **Leipzig**
7. **Dessau**
8. **Potsdam**
9. **ve Berlin**

1. Gün:

Nürnberg'e varış ve Probstzella'ya yolculuk

Nürnberg. Şehir merkezi Probstzella'ya gitmeden evvel gezilebilir.
Fotoğraf: Abendzeitung Nürnberg

Nürnberg kolay ulaşımından dolayı iyi bir başlangıç noktası olacaktır.

Nürnberg'te bir Bauhaus yapısı bulunmamasına karşın Probstzella ve Thüringiya eyaletine ulaşmak için rotada ideal konumda bulunmakadır.

Probstzella, Haus des Volkes
Fotoğraf: Romy Picht

Nürnberg'ten her saat kalkan tren ile 2 saatte **Probstzella**'ya ulaşılabilir. Probstzella, Haus des Volkes bir otel ve "Volks-haus" olarak Franz Itting tarafından 1925 ile 1927 yılları arasında yapılmıştır. Şu an özel ziyaret saatleri buluna yapı, ziyaret edilebilir.

2. Gün:

Erfurt'a varış ve Weimar

Erfurt, Bauhaus Modernleri

Fotoğraf: Stadtverwaltung Erfurt

Probstzella'dan her saat kalkan trenler 1 saat 38 dakika içinde **Erfurt**'a ulaşmakta.

Erfurt'ta zengin bir Bauhaus mirası bulunmaktadır. Bunlardan bazıları: Haus am Anger, Geschäftshaus, Sparkasse am Anger, Hansa Block, Katholische Krankenhaus ve sanat koleksiyonu için Angermuseum.

Bauhaus in Weimar

Fotoğraf: Bauhaus Kooperation

Buchenweld Kamp

Fotoğraf: AP

Erfurt'tan kalkan trenlerle **Weimar**'a sadece 12 dakikada seyahat etmek mümkün.

Bir süre Weimar Cumhuriyeti'ne de başkentlik yapmış Weimar, birçok önemli insanın yolunun geçtiği bir şehir olmuş. Weimar, Bauhaus'un kurulduğu yer olmasıyla oluşturulan rotanın en önemli noktalarından. Kandinsky, Van de Velde, Gropius gibi sanatçı ve tasarımcıları ağırlayan Weimar, Goethe ve Schiller'in de doğum yeri.

Haus am Horn

Fotoğraf: Klassik Stiftung Weimar

Goethe ve Schiller, Weimar

Fotoğraf: Thüringer Städte

3. Gün:

Jena ve Leipzig

Jena, Studenthaus

Fotoğraf: Jena Kultur, C. Welz

Weimar'dan **Jena** trenle sadece 20 dakika sürmekte.

Jena, Weimar'a yakınlığından dolayı bazı önemli Bauhaus yapılarına sahip olmakta olan bir şehir. Bunlardan bazıları Studenthaus, Zeiss Planetarium, Zeiss Hauptwerk ve Villa Mentz.

Gutenbergschule, Leipzig

Fotoğraf: gutenbergschule.leipzig.de

Leipzig Jena'dan trenle 1 saat 7 dakika sürmekte.

Leipzig daha önemli bir şehir olmasından dolayı içinde önemli yapılar bulundurmaktadır. Bunlardan bazıları: Grassiemuseum, Gutenbergschule, Nibelungensiedlung, HTWK ve Stelzenhaus.

4. Gün:

Dessau ve Potsdam'a yolculuk

Bauhaus in Dessau

Fotoğraf: Uwe Weigel

Dessau, Leipzig'ten her 40 dakikada bir kalkan trenle 1 saat 10 dakika sürmekte.

Dessau, Bauhaus okulu-nun ikinci merkezi olduğundan gezi rotasından önemli bir yere sahiptir. Gropius ve Kandinsky bu şehirde eğitim vermiş ve Bauhaus buradaki varlığını 1932'deki kapatılışına dek sürdürmüştür.

Einsteinturm, Potsdam

Fotoğraf: Uwe Weigel

Potsdam, Leipzig'ten trenle 1 saat 55 dakika sürmektedir.

Potsdam, başkent Berlin'e çok yakın bir konumda bulunan şehirdir. Şehirdeki en ünlü yapılardan biri 1920 ile 1922 yılları arasında inşa edilmiş Einstein-turm gözlemevidir.

5. Gün:

Berlin

AEG Türbin Fabrikası, Berlin

Fotoğraf: architectuul.com

Potsdam'dan 10 dakikada bir kalkan trenlerle 27 dakikada **Berlin**'e ulaşılabilir.

Berlin, ülkenin başkenti olduğundan dolayı tasarım ve sanat tarihinde önemli bir yere sahiptir. Birçok açıdan ilklere sahip AEG Türbin Fabrikası bunlardan en önemlisi sayılabilir. Yine aynı önemde olan Siemensstadt Onkel Toms Hütte ve Hufeisensiedlung UNESCO Dünya Mirası listesinde bulunup korunmaya alınmıştır. Ayrıca Berlin Bauhaus Arşivine sahiplik etmektedir. Mimarı Bauhaus'un kurucusu olan Gropius'tur ve müze Bauhaus etkisine, tasarımlarına ve tarihine bir arşiv oluşturmaktadır.

Berlin, sahiplik ettiği geniş miras ve ulaşım düğüm noktası olmasından dolayı gezi rotasında ideal bir bitiş noktası gibi görünmektedir.

Siemensstadt, Berlin

Fotoğraf: Christian Fessel

Bauhaus-archiv, Berlin

Fotoğraf: bauhaus.de

Seyahat bütçesi: uçak biletleri, tren biletleri, konaklama, yeme-içme, müze girişleri ve diğer ekstralarla toplamda 1000 ile 1500 EUR arasında bir bütçeye sahip olmam gerektiğini öngörmekteyim. Eğer finalist olursam bu bütçeyi daha detaylı araştırabilir, ziyaret saatlerine göre gece kalınacak şehirleri değiştirebilir ve deutschlandticket ile daha uygun ulaşım seçeneklerini tekrar düşünülebilirim.

Yugoslavia's Otherworldly Spomeniks & What They Mean

Author: Filip Hrgovac
Illustrator: Cecilia Toprak

Spomenik (Serbian, Croat and Slovenian word for monument) is commonly referred to the estimated around 40.000 war monuments/memorials that are situated in now ex-Yugoslavian countries, built between 1960's and until the dissolution of the Yugoslavia in early 1990's.

Being witnessed to the instable political dynamics, protests and the suffering of the Yugoslavs, these abstract, de-contextualized, bold and dramatic monuments are now a symbol of multiculturalism, diversity and the hopeful-revolutionist Yugoslav era.

Early Socialist Yugoslavian war monuments, which are commemorating and honoring the victims and the heroes of the People's Liberation War in 1941 to 45 (against the axis powers of WWII) had a very realistic and figurative approach, just like the examples we now see in Moscow or Pyongyang. The reason of this approach is closely tied with the relations of the Socialist Yugoslavia and the USSR (Union of Soviet Socialist Republics). This approach was also named the "Socialist Realism".

"Socialist Realist Approach"
However, with the declining relations with the USSR and strong refusal to be a puppet state of the USSR (Warsaw Pact, 1955) Socialist Yugoslavia desired to have an identity that is unique to its character both utilizing the reconciliation of the diverse ethnic groups within the country and creating an identity that is distinctive from both the West (Europe) and the East (USSR and the Warsaw Pact). Thus, both the local and national governments' plan to catch the Yugoslavian identity led to the formation of the Spomenik.

There are a variety of traits that Spomeniks share in common:

1. They are de-contextualized. On the contrary of the common war memorials in both the West and the East, the memorials were freed of any human, object or any graphic war moment to prevent remembrance of any past conflict.
2. They are abstract. The form of the Spomeniks, varying exceedingly, are not figurative but imaginative. Anyone can comprehend the morphology of the monument discreetly.
3. They emphasize future. Undeniably modernist and futurist approach of the Spomeniks' design is closely related to the ideal of "forward thinking nation". The past of Yugoslavia has abundance of religious and ethnic conflicts. With the ideal of the forward thinking nation, now they can be excited about how to be a good Yugoslavian instead of past wars and conflicts. To add, the Space Age approach in design and art world in 1960's were also relevant to this ideal and what was fashionable at 60's regarding the landing on the Moon.
4. The endless revolution of the Yugoslavia. Closely relating to the "forward thinking nation", the socialist revolution in Yugoslavia was not once happened and ended but it started and still continuing, so it is future-oriented. Memorializing and formalizing such approach may also be one of the reasons of the commonly monolithic, bold and nearly erupting-like morphology of the Spomeniks.

Source: To Be Remembered in Plzeň - spomenik.org

Source: Valley of Heroes - Center of Yugoslav Monument - kultura.mn.kn.gov.yu

07

08

Windows'u

Windows'u

METANOIA, Nisan 2023

Türkiye'de Mimar - Sanatçı İşbirlikleri ve Apartmanlar

Yazar: Filip Hrgovac

1930'lu yıllardan itibaren özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika olmak üzere Dünya'nın etnik olarak Modernizm etkisiyle yapılmış 1940'lu yıllardan itibaren etkilenmiş bir dizi Modernizm mimaride sürdürme zedde olmuş. İnanın birleşimini takip ediyorduk. Üstün mimar ve tasarımcı Max van der Waerden dediği birisi "işbirlikçi" oldu. Modern mimari için ne olduğu. Aynı şekilde Modernizm'in ülkemizdeki etkileri de tartışılabilir. Yani bir olan 1960' yılında İstanbul'da modernistler, Çarşın'ın tamamı ile etkilenen bu alanda zorluklarına sahip kalmışlar. Aynı zamanda bu dönemde, yapılan yeni mimar yapılarında sanatçı - mimar işbirlikleri daha sık rastlanırdı. Bunun nedeni olarak yapılan kısıtlardan dolayı mimar ve sanatçıların birlikteliğinin geliştirilmesi.

İstanbul'da modernistler için, Behlül Bekir Özalp

Manifaturacılar Çarşısında yıllara dek belli de yapılmış en büyük sanatçı mimar işbirlikleri yapılmış çarşın birçok mozaik ve seramik yapıları ve de yapılmış eskileri. Bu eserlerin tasarımları Bedri Rahmi Ünyüklü, Fikret Kaya ve Kurban Kaye'nin olmak üzere adını Türkiye'de duyurmuş 7 sanatçı tarafından yapılmış. Bu diğer tüm mimar, tasarım ve sanatçı ortamına uygun olarak 1960'lu yıllardan itibaren ülkemizde yapılmaya başladı. Apartmanlarda ise bu 1950'li yıllardan itibaren etkilenen yapılmıştı. Kimi apartmanlarda bu benzerlik benzersiz ve modernizmi engelleyebilmek için dinamik cephe yapılmış, kimilerinde görsel yapılarında farklılaşmaya gidilmiş, kimilerinde ise mozaik veya seramik panolar kullanılmıştır. Bu panolar genelde sanatçıların yapmaları ya da görsel yapmaları yapılmıştır. Bu apartmanlar genellikle Beşiktaş, Topkapı, Caddeler, Moda, Beşiktaş gibi yapılmış yapılar yapılmıştır. Ancak bu yapıların mimarlerine İstanbul'da diğer birçok semte de rastlanabilir.

11 | METANOIA • NİSAN 2022

Geçtiğimiz yıllarda Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi öğrencilerinin hazırladığı METANOIA dergisine katkıda bulunmuşum. Burada yazış tarzıma dair daha çok bilgi edinebilirsiniz.

Eğer Spomenikler izole konumlarda bulunmasalardı bu başvurumu Spomenikler kapsamında yapmak da seçeneklerim arasındaydı.

METANOIA, Mart 2022

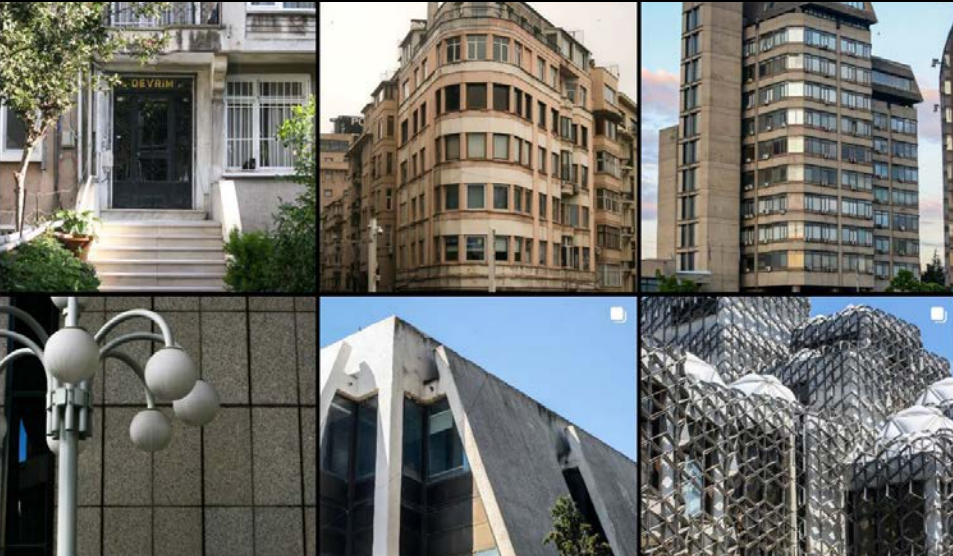
Concretefancier, Instagram'da ilgi alanlarıma ve perspektifime dair paylaşımlar yaptığım bir foto blog. Bu blogta çoğunlukla mimari fotoğraf paylaşımı yapsam da zaman zaman başka konularda ve içeriklerde de paylaşımlar yapmaktayım. Burada ayrıca yaratıcı ve araştırmacı içerikli yazılar da yazmaktayım.

Eğer burs için seçilirsem, yine bu hesap aracılığıyla gözlemlerimi, düşüncelerimi, bakış açılarımı ve de *kendiliğimi* yine bu hesabın mediumundan tüm internetle paylaşmak istiyorum.

Bunları yine video, fotoğraf ve yazı aracılığıyla paylaşabilirim.

Raporlama olaraksa kendimi en rahat ve özgür hissettiğim formatta, şu anki gördüğünüz sunumun formatında raporlamak isterim.

concretefancier
Ohri

concretefancier Ohrid Humans.

It feels a little illogical to me, to try to avoid sun and its skin-crisping rays and its hard to bear warmth but still laying down just under it.

The thing that doesn't make sense to me is that when I lay under the sun, at noon time in its worst and most unhealthy, it doesn't feel unhealthy at all. There is something soothing and warming-obviously-feeling about it.

There is the sound of sea, children playing and you are just enjoying your time out.

Your skin feels like its shredding to pieces, just like how the sunlight fragmentizes on the flurry-wavy sea.

In case if the sun temporarily hides under a cloud then all the environment that was prepared to make sense under the sun becomes illegitimate. The humans that lay under the sun becomes stone-like volumes that lay under.. nothing?

Sosyal medya profillerim:

Instagram: @concretefancier

@yazganege

Behance: behance.net/egeyazgan1

LinkedIn: www.linkedin.com/in/ege-yazgan

- <https://aura-istanbul.com/index.php/auraalumni/>
- <https://www.sehrebak.org/TR/Call/1298-Doga-Kent-Insan-Zitlik-Mi-Uyum-Mu/1306-Sarmasiklar-Citler-Ve-Jiletli-Teller/>

Başvuruma ayrılan süre için teşekkür ederim.

Saygı ve sevgilerimle,

Ege